

Deze nieuwsbrief wordt uitgegeven door Wageningen UR Livestock Research in samenwerking met de [Federatie Vleesveestamboeken Nederland](#) vertegenwoordigd door Vereniging Nederlands Stamboek Verbeterd Roodbont Vleesvee en Belgisch Witblauw Rundveestamboek Nederland.

Mocht u zich willen aanmelden voor de nieuwsbrief of meer informatie over een onderwerp willen ontvangen neem dan contact op met [Rita Hoving](#).

De vorige nieuwsbrieven kunt u [hier](#) terugvinden.

Meetprogramma werpt eerste vruchten af

In de afgelopen 12 maanden zijn opnieuw kalveren natuurlijk geboren uit koeien in het meetprogramma. Bij de voortrekkers Gerrit Keijl, Theo van de Burg, Bert van Abeelen, Harrie Hutten en Johan van der Ven kalfden Verbeterd Roodbont koeien met een ruime inwendige hoogtemaat natuurlijk af. Eén kalf ging dood na een natuurlijke geboorte.

Het advies vanuit het project is dat een natuurlijke geboorte voorzichtig geprobeerd kan worden als de koe een inwendige bekkenhoogte heeft van tenminste 20,5 cm. Bij een groot kalf is dit mogelijk niet voldoende ruimte, dus daarom is begeleiding van een dierenarts van belang.

Over alle voortrekkers heen wordt ruim 15% van de kalveren natuurlijk geboren, maar de verschillen tussen voortrekkers zijn heel groot. Alle voortrekkers selecteren nu voor ruimere bekkens, maar de stap om de eerste keer een kalf op natuurlijke wijze geboren te laten worden blijkt toch heel spannend. In het project wordt daarom het selecteren voor ruime bekkens en het natuurlijk laten afkalven uit elkaar getrokken. Fokkers moeten niet aarzelen om voor ruimere bekkens te gaan fokken als ze het niet aandurven om nu al een kalf natuurlijk geboren te laten worden.

Foto: Debbie van de Flevohof

Koeien geselecteerd voor embryotransplantatie

Bij Verbeterd Roodbont worden dit jaar drie van de ruimste koeien met een gunstige fokwaarde voor inwendige bekkenhoogte gespoeld. Dit is één van de manieren om

sneller meer koeien te fokken met een ruime inwendige bekkenhoogte.

Bij Verbeterd Roodbont is dit Linda van de Flevohof (moeder van het natuurlijk geboren kalf Debbie van de Flevohof) van de Gerrit Keijl en twee koeien van Jan te Riele, die geselecteerd zijn omdat het jonge dieren zijn met een aparte bloedvoering en zeer gunstige bekkenmaten en

betrouwbaarheden.

Bij Verbeterd Roodbont wordt het spoelen van koeien gecoördineerd door Frans Kuijpers als adviseur met de Foktechnische Commissie. Zij maken de keuze voor de combinaties.

Genenbank helpt Verbeterd Roodbont bij levering van sperma

De Genenbank van het Centrum Genetische Bronnen in Nederland (CGN) heeft in 2011 sperma van Lauritz van Vredenburg beschikbaar gesteld aan de voortrekkers van Verbeterd Roodbont. De Genenbank mag deze dienst verlenen aan kleine Nederlandse rassen.

Uit deze inseminaties zijn de eerste kalveren al geboren. De kalveren tonen veel lengte en breedte maar zijn tot op dit moment niet natuurlijk geboren. Lauritz is geselecteerd omdat zijn nakomelingen naar verwachting zelf een ruime

inwendige bekkenhoogte hebben en niet omdat de nakomelingen klein zijn bij de geboorte.

Bert van Abeelen meet inwendige bekkenmaten Verbeterd Roodbont

Het bestuur van het stamboek Verbeterd Roodbont heeft besloten dat per 1 maart 2012 de bekkenmaten van Verbeterd Roodbont koeien gemeten worden in eigen beheer. Bert van Abeelen is gevraagd door het bestuur om dit te doen. Iris Kolkman van de Veterinaire Faculteit van de Universiteit van Gent heeft Bert opgeleid.

Bert van Abeelen is al vanaf het begin bij het project Natuurlijke Luxe betrokken. Zijn vader was al geruime tijd voor het project begon bezig met het fokken van luxe

koeien die natuurlijk kunnen afkalven.

Wisseling van voortrekkers

Bij beide rassen zijn voortrekkers gestopt en nieuwe voortrekkers en meetbedrijven hebben zich aangemeld.

Enno Stap en Marinus van de Berg zijn niet langer voortrekker. Hun plaatsen zijn ingenomen door Jaap van Beukelen uit Pesse en Evert Rozendaal uit Putten.

Bij Belgisch Witblauw is één voortrekker gestopt en hebben zeven fokkers zich aangemeld om de inwendige bekkenhoogte te laten meten op hun bedrijf.

Debbie van de Flevohof: eerste natuurlijk geboren kalf voor Gerrit Keijl

“Op 30 januari jl. heeft mijn stamboekkie Linda van de Flevohof (NL 4852 7782 5) het leven geschonken – op natuurlijke wijze – aan het vaarskalf Debbie van de Flevohof. De eerste resultaten van het project Natuurlijke Luxe zijn nu zichtbaar.” Met deze woorden maakte Gerrit Keijl wereldkundig dat bij hem voor het eerst een dikbilkalf natuurlijk is geboren.

“De vader van Linda is Carlo 3 van Brandevoort en de moeder is Maartje van de Flevohof. De vader van Debbie is Chardon. Debbie had bij de geboorte een gewicht van 45 kg. Bij de geboorte was een verloskundige aanwezig. Deze verloskundige heeft aangegeven dat de geboorte – gezien de informatie vooraf over de afmetingen van het bekken - op deze wijze verantwoord was.”, aldus Keijl.

Dikbilkoe is persen niet verleerd

Dikbilkoeien persen normaal als er druk in de bekkenholte is, bijvoorbeeld wanneer de waterblaas afkomt of ze vaginaal worden opgevoeld. Als koeien niet persen is het kalf waarschijnlijk zwaar en duurt het relatief lang voordat het kalf voldoende ver in het bekken is. Dit is de eerste conclusie na onderzoek van Tom Broeze, student Diergeneeskunde, en Herman Jonker, universitair docent van de Faculteit Diergeneeskunde.

Het doel van het project Natuurlijke Luxe is om de noodzaak en het routinematig gebruik van keizersnede bij vleesrassen te verminderen. De aanleiding voor het onderzoek was dat sommige vleesveehouders in het project bij het afkalven zien dat hun dikbilkoeien nauwelijks persen. Het lijkt alsof dit natuurlijke gedrag niet meer bestaat bij deze dieren. Ook laten dikbilkoeien slecht zien wanneer ze gaan kalven.

Tom Broeze, student Diergeneeskunde aan de Universiteit van Utrecht, volgde de partus van 13 dikbilkoeien bij voortrekkers van Natuurlijke Luxe. Alle kalveren waren zwaar. Bij 12 koeien is daarom keizersnede toegepast. Bij de dertiende koe ging het kalf dood na een natuurlijke geboorte.

In samenwerking met de Faculteit Diergeneeskunde heeft Broeze zowel het niet-persen, dat veel veehouders waarnemen bij dikbilkoeien in partus, als voortekenen voor de geboorte die dikbilkoeien laten zien voor het afkalven onderzocht. Gedurende het onderzoek beoordeelde hij op het bedrijf de koeien tweemaal daags gedurende een kwartier op verschillende gedragingen en kenmerken.

Voor wat betreft de voortekenen geeft de literatuur aan dat er veranderingen in het gedrag worden waargenomen naast een aantal uiterlijke veranderingen. De gedragsveranderingen betreffen een toename in rusteloosheid wat zich onder andere uit in frequenter gaan staan en liggen en een toename in krabben. Tot de houdingsveranderingen van de koe die beoordeeld werden behoren het afhouden van de staart, staan met opgebogen rug, frequent urineren en mesten. Als belangrijke kenmerken werden verder nog meegenomen de rectale temperatuur, het verslappen van de bekkenbanden, uierontwikkeling en het volschieten van het uier, vulva zwelling en slijm uit de vulva.

Bij een aantal onderzochte koeien waren zeer duidelijk temperatuursdalingen te zien

die zo'n 24 uur voorafgaand aan de partus optraden. Bij een aantal andere koeien was deze daling minder of niet goed zichtbaar. Wat alle overige gedragingen betreft is er niet een duidelijke lijn zichtbaar. Onrust werd bij een aantal koeien vlak voor de partus gezien, evenals slijm uit de vulva en het afhouden van de staart. Lang niet alle koeien vertoonden dezelfde verschijnselen. Deze gegevens worden nog verder geanalyseerd.

Tijdens de partus werd nauwkeurig gelet op het verloop van de geboorte. Hierbij werd speciaal aandacht besteed aan het optreden van buikpers en de frequentie waarin dit optrad. Op het moment dat de waterblaas af kwam en wanneer de koeien vaginaal werden opgevoeld vertoonden de koeien wel buikpers. Verder werd persen tijdens de partus ook in dit onderzoek bij de meeste koeien niet of zeer weinig gezien. Koeien gaan pas persen als er druk in de bekkenholte is, dus als een vruchtblaas of vruchtvliezen in het bekken intreden.

Om koeien met een ruim bekken natuurlijk te laten afkalven, kan selectie tegen zeer zware kalveren zinvol zijn. Lichtere kalveren kunnen relatief makkelijk in de geboorteweg worden gebracht. Verder is het een mogelijkheid om, bij dieren waar het kalf er vrijwel zeker op natuurlijke wijze af kan, simpelweg iets langer te wachten.

“Bekkenmetingen geen risico voor Schmallenbergvirus”

“Omdat het Schmallenbergvirus zeer waarschijnlijk de knut nodig heeft om zich te verspreiden van dier naar dier is de kans op besmetting van runderen via bekkenmetingen zeer laag”. Dit zegt Dr Ruth Bouwstra, dierenarts en wetenschappelijk onderzoeker bij het Centraal Veterinair Instituut van Wageningen UR.

Het Schmallenbergvirus behoort tot een groep van vector-overdraagbare virusziekten. Meest waarschijnlijke vector is de knut, hetzelfde insect dat het Blauwtongvirus overdraagt. De knut komt in heel Nederland voor. Knutten zijn alleen actief in de zomer en het begin van de herfst. In tegenstelling tot het Blauwtongvirus is het Schmallenbergvirus slechts maximaal een week in het bloed aan te tonen. Als een met SBV besmette knut een herkauwer steekt om bloed

te zuigen, kan het Schmallenbergvirus worden overgedragen. Na infectie zal het virus zich gedurende ongeveer vier tot zes dagen in het lichaam van het dier verspreiden. In die periode kunnen er klinische verschijnselen optreden zoals koorts, melkproductiedaling en diarree. Als de geïnfecteerde runderen drachtig zijn, kan het virus in sommige gevallen de placenta passeren en de foetus infecteren. Als dit gebeurt wanneer het ongeboren kalf 2-4 maanden oud is, dan kan het virus de ontwikkeling van het centrale zenuwstelsel verstoren. Dit leidt tot misvormingen en doodgeboorte.

CRV gaat fokwaarden voor inwendige bekkenhoogte schatten

Uw rendement, onze inzet

erfelijk bepaald. Wageningen UR heeft fokwaarden geschat voor dit kenmerk sinds 2008.

De verwachting is dat de nieuwe fokwaarden in mei gepubliceerd zullen worden.

Met ingang van dit jaar neemt CRV (Coöperatie Rundveeverbetering Delta) de fokwaardenschatting voor inwendige bekkenhoogte over van Wageningen UR. De overdracht vindt plaats in mei, nu het meetseizoen is afgelopen.

Inwendige bekkenhoogte wordt gemeten bij een deel van de Verbeterd Roodbonte en Belgisch-Witblauwe koeien vanaf een leeftijd van 18 maanden. Dit kenmerk is sterk

Interesse in Natuurlijke Luxe vlees

De Brancheorganisatie KNS (Koninklijke Nederlandse Slagersorganisatie) en de Keurslager hebben Dierenwelzijn hoog in het vaandel staan. Het vormt één van haar kernwaarden en daarmee een belangrijk uitgangspunt én legitimatie voor te ontwikkelen beleid.

Er is interesse in het afzetten van vlees van dikbilkoeien die natuurlijk kunnen afkalven. Op dit moment onderzoeken een tweetal partijen de mogelijkheden om in te haken op het project Natuurlijke Luxe.

Dikbilvlees heeft veel te bieden. Het vlees is mals en smakelijk. Het rendement van het karkas is hoog. De kalveren hebben een goed leven en zogen bij de moeder. Ook volwassen dieren hebben ruimte om te leven en te grazen. Alleen het hoge percentage keizersnede is een smet op het blazoen in de ogen van een deel van de samenleving.

Er zitten twee kanten aan. De dikbilhouder moet kosten maken en risico lopen om van 100% keizersnede naar een vergelijkbaar percentage natuurlijke geboorten te komen als bij andere vleesrassen. Als de prijzen laag en de kosten hoog zijn, heeft zelfs de veehouder die best wat wil, een financieel motief om niet te veranderen. Aan de andere kant kunnen afnemers van mening zijn dat er op termijn geen afzet meer is voor dikbilvlees zonder een substantiële verhoging van het percentage natuurlijke geboorten.

Fokkers van dikbilrassen en afnemers van kwaliteitsvlees zullen elkaar ergens in het midden moeten ontmoeten om samen een duurzaam concept in de markt te zetten. Hoe krijg je mensen in beweging?

Je moet mensen hebben die erin geloven. We hebben nu een groep mensen die vooruit willen. We willen ze niet meer loslaten. De sleutel tot succes lef hebben en volhouden. "Het vraagt vaak een lange adem om zo'n omslag te maken in de hele keten en de kopende consumenten daarin te betrekken.

Alles wijst erop dat je goede dikbilkoeien kunt fokken die natuurlijk kunnen afkalven. In het verleden is door de selectie op bespiering vaak ook op kleinere dieren en dus onbewust op meer geboorteproblemen geselecteerd. Er is 30 jaar lang gezegd: dikbil

en keizersnede hoort bij elkaar. Maar dat is niet zo. Bij Verbeterd Roodbont blijken de ruimste koeien ook qua exterieur de toppers te zijn.

De KNS onderkent de problematiek rondom de dikbil en ziet het als haar rol om proactief hierover met stakeholders in gesprek te zijn en mee te denken over oplossingsrichtingen. Het is belangrijk dat er schaalgroottes in komt, dat toch wel minstens 50% van de fokkers mee gaat doen en dan zeker de grotere fokkers, stelt de Vereniging van Keurslagers. Echter, op dit moment is voor hen naast de keizersnee antibioticareductie minstens zo belangrijk om aan te pakken, hierbij refererend aan het verbond van Den Bosch: (<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/11/23/al-het-vlees-duurzaam-de-doorbraak-naar-een-gezonde-veilige-en-gewaardeerde-veehouderij-in-2020.html>). De bedoeling is de komende tijd een rondetafelgesprek te organiseren tussen betrokken partijen.

Bijeenkomst Voortrekkers

Zaterdag 19 november 2011 waren de Voortrekkers en betrokken mensen eromheen (wetenschap, stamboekbesturen, Wakker Dier) met een man of 30 te gast bij de familie Huijbregts, een gerenommeerd BWB fokker. Op die dag is de stand van zaken rondom "Natuurlijk Luxe" besproken en na een geweldig stampotbuffet volgde een enthousiaste rondleiding over het bedrijf en een praktijksessie bekkenmeten. Deze dag heeft zeker de betrokkenheid van de aanwezige BWB

fokkers bij het project vergroot en een aantal van hen heeft zich opgegeven om ook op hun bedrijven gegevens te verzamelen. Meten is weten en er zijn weer mensen aan het nadenken gezet over het fokken van dieren met ruimere bekkenmaten.

Mocht u in de toekomst geen nieuwsbrieven meer willen ontvangen, klik dan [hier](#) om dat aan ons door te geven.

Alhoewel we ernaar streven dat de informatie in deze nieuwsbrief zo actueel en accuraat mogelijk is, accepteren we geen verantwoordelijkheid voor problemen die ontstaan als gevolg van het gebruik van deze nieuwsbrief. De redactie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor fouten door onjuiste, incomplete of niet-accurate informatie.

powered by e-News